

Motion till riksdagen 2013/14:N255

av Lise Nordin m.fl. (MP)

Förbjud uranbrytning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur ett lagstiftat förbud mot uranbrytning kan införas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge kommunerna vetorätt mot uranprospektering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvidga det kommunala vetot till närliggande berörda kommuner.

Inledning

”Uranbrytning hotar våra bygder. Ingen vill investera i bygder som riskerar att bli obebodliga.” Så skrev kommunstyrelseordförandena för sex drabbade kommuner på Brännpunkt den 24 juni 2012. Både den lokala debatten och världsmarknadspriset på uran gör att intresset för att bryta uran i Sverige varierar. Enligt mineralrättsregistret fanns det i början av året 13 stycken gällande undersökningstillstånd för just uran, jämfört med 24 året innan. Sverige har inte haft någon uranbrytning sedan 1969 då Ranstadverket utanför Skövde lades ner efter läckage till vattendrag och stora lokala protester. Fastän ingen ansökan om att få bryta uran har lämnats in så finns det en ständigt debatt och oro i de områden av landet som ligger vid uranfyndigheter. Senast i september 2013 kunde de boende i Närke läsa i tidningen att ett kanadensiskt bolag är intresserat av att bryta uran i området. Även i Oviken i Jämtland, i Skaraborg och i Hudiksvall finns en ständigt pågående kamp mot hotet av uranbrytning.

Statsminister Fredrik Reinfeldts (M) uttalanden om att kärnkraft och uranbrytning intimt hänger samman har skapat en oro att regeringen kommer att tillåta uranbrytning i vårt land. Både människor i hotade orter och de företag

Fel! Okänt namn på

som nu söker uran förtjänar besked från politiken om att uranbrytning inte är aktuellt i Sverige. Det enda tydliga beskedet är ett lagstiftat förbud. Tills dess att det är infört bör kommunerna få rätt att säga nej till uranprospektering.

Uranbrytningens negativa konsekvenser

Idag importerar Sverige uran från länder som Namibia, Kazakstan, Australien och Kanada. I alla dessa områden bor det människor som har små ekonomiska eller demokratiska möjligheter att säga nej till den miljö- och hälsofarliga verksamheten. Att uranbrytning sker i delar av världen där det bor en utsatt befolkning är det kanske tydligaste argumentet på att uranbrytning är en icke önskvärd aktivitet.

Förutom de negativa miljöaspekter som all mineralbrytning medför innebär uranbrytning också radioaktiv strålning. Största delen av den radioaktivitet som finns i malmen lämnas kvar som gruvavfall. Avfallet har då en form som gör radioaktivitet (och tungmetaller) mycket mer flyktigt och lättspritt än när det låg inbäddat i urberget. Det radioaktiva avfallet och tungmetallerna måste tas om hand på ett säkert sätt under tusentals år. Det är ett arv som Miljöpartiet de gröna inte vill lämna efter sig till kommande generationer.

Behov av lagstiftat förbud

Det faktum att flera företag investerar miljontals kronor i att prospektera efter uran talar sitt tydliga språk; de gör kalkylen att det kommer att bli möjligt, och därmed lönsamt, att bryta uran i Sverige. På många orter runt om i vårt land från Skåne till Norrbotten oroas människor över framtiden för sina hemorter. Ingen vill ha uranbrytning i närheten av sin bostad, sitt fritidshus, sina ströv-, jakt- eller fiskeområden. Hotet om uranbrytning kan i sin tur lägga en död hand över utveckling av annat slag på de orter där prospektering pågår.

För att garantera att uranbrytning inte ska ske är det enda tydliga ett lagstiftat förbud. Det skapar tydlighet för både näringsliv och medborgare. Det är inte bra näringspolitik att locka utländska företag att komma hit och göra investeringar och undersökningar genom att inge dem falska förhoppningar. Det är inte bra ur demokratisynpunkt att försöka lugna oroliga medborgare genom att ge dem falska försäkringar. Dåvarande ordföranden i näringsutskottet Karin Pilsäter (FP) sade år 2007: "Vill man att uranbrytning under inga förhållanden ska tillåtas så får man rakryggat ändra lagen."

Kommunalt veto mot prospektering

Förekomsten av prospektering efter uran innebär en risk för att uranbrytning faktiskt kan komma till stånd. Det lägger i sin tur en död hand över utveckling av annat slag på de orter där prospektering tillåts. En urangruva är ingen större turistattraktion. Enligt miljöbalken har kommuner rätt att inlägga sitt veto mot uranbrytning. Eftersom redan prospekteringen ger så omfattande konsekvenser för kommunen och dess invånare anser Miljöpartiet att det bör införas en kommunal vetorätt också mot prospektering.

Vetorätt även för närliggande berörda kommuner

När det provborras eller bryts uran kan det vara fler människor som berörs än bara de som bor i den aktuella kommunen. Men vetorätten mot uranbrytning gäller idag endast den kommun som ansökan gäller. Storsjön är dricksvattentäkt för en stor del av Jämtlands befolkning. En ansökan om att bryta uran i Bergs kommun berör därför inte bara den egna kommunens invånare utan många fler kommuner vars invånare är beroende av Storsjön. Närliggande kommuner får ta konsekvenserna av riskerna men saknar idag demokratisk möjlighet att påverka beslutet. Miljöpartiet anser därför att det bör utredas hur det kommunala vetot mot uranbrytning kan utvidgas till att gälla även närliggande berörda kommuner.

Stockholm den 30 september 2013

Lise Nordin (MP)

Jonas Eriksson (MP)

Annika Lillemets (MP)

Jan Lindholm (MP)

Tina Ehn (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Stina Bergström (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Mats Pertoft (MP)

Ulf Holm (MP)